

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษา การแสวงหาสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกคณะในสถาบันระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร

ประชากร

ประชากรที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2535 ในโรงเรียนกลุ่มที่ 5 ท้องที่การศึกษา 5 และเข้าร่วมโครงการโรงเรียนแม่แบบด้านการแนะแนวจำนวน 5 โรงเรียนคือ โรงเรียนบางกะปิ โรงเรียนเทพศิลา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า และโรงเรียนสตรีศรีอยุธยา ๒๖ มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 1,137 คน (รายละเอียดดังตารางที่ 2 หน้า 5)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2535 รวมทั้งสิ้น 296 คน จำแนกตามแผนการเรียน (ดังตารางที่ 3) โดยวิธีการเลือกด้วยวิธีการดังนี้

1. เลือกโดยแบ่งเป็นชั้นภูมิ ชนิดที่เป็นสัดส่วนโดยใช้สูตร (Yamane, 1974)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของมวลประชากร ให้ $N = 1,137$
 e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง
 ให้ $e = .05$

$$\text{แทนค่า } n = \frac{1,137}{1 + (1,137 \times .05^2)}$$

$$= 296$$

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 296 คน นำมาจำแนกตามสัดส่วน ตามขนาดของประชากรจำนวนนักเรียนแต่ละโรงเรียน ประมาณร้อยละ 26 ของนักเรียนทั้งหมดในโรงเรียนแต่ละแห่ง

2. เลือกโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อกระจายกลุ่มตัวอย่างไปตามแผนการเรียนที่มีการสอนกันในโรงเรียนทั้ง 5 แห่ง ซึ่งมีทั้งหมด 6 แผน คือ แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ แผนการเรียนคณิตศาสตร์-ภาษาอังกฤษ แผนการเรียนภาษาอังกฤษ-ภาษาฝรั่งเศส แผนการเรียนภาษาอังกฤษ-ภาษาเยอรมัน แผนการเรียนภาษาไทย-สังคมศึกษา และแผนการเรียนกลุ่มอาชีพ ได้กลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนแต่ละแห่งและนักเรียนในแผนการเรียนดังกล่าวข้างต้น รายละเอียดได้นำเสนอในตารางที่ 3 หน้า 6

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามประกอบด้วยคำถามทั้งสิ้น 18 ข้อ ซึ่งสอบถามรายละเอียดในเรื่องต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (คำถามข้อ 1-4) สอบถามเกี่ยวกับลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ แผนการเรียนที่ผู้ตอบกำลังเรียน ความต้องการหลังจบการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเรื่องการตัดสินใจระหว่างการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ อาชีพที่นักเรียนประสงค์จะประกอบ คณะที่เลือกศึกษาเป็นอันดับที่ 1 และ สถาบันที่นักเรียนต้องการจะศึกษา

2. สารสนเทศที่แสวงหา (คำถามข้อ 5-8) คำถามเกี่ยวกับรายละเอียดของสารสนเทศที่แสวงหาเพื่อการตัดสินใจเลือกคณะเพื่อศึกษาต่อมี 3 ด้านคือ สารสนเทศด้านการศึกษา สารสนเทศ

ด้านอาชีพ และสารสนเทศด้านสังคม

- สารนิเทศด้านการศึกษาแบ่งเป็นเรื่องย่อย 17 เรื่องคือ
 - คณะและประเภทวิชาที่เปิดรับ
 - คะแนนสูงสุด-ต่ำสุดของแต่ละประเภทวิชา จากผลการสอบคัดเลือกเข้า

ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาปีการศึกษาที่ผ่านมา

- วิชาที่สอบในแต่ละคณะ
- จำนวนนักศึกษาที่เปิดรับของแต่ละคณะ/ประเภทวิชา
- โครงการคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาโดยวิธีพิเศษ เช่น โครงการ

ข้างเฟื้อง โครงการครูทายาท เป็นต้น

- ที่ตั้งของสถาบัน/ความสะดวกในการเดินทาง
- ปริมาณที่ได้รับเมื่อจบการศึกษา
- ระยะเวลาในการศึกษา
- วิธีการเรียน/การสอน
- หลักสูตร/รายวิชาที่ต้องเรียน
- คุณสมบัติผู้เข้าเรียน
- การวัดผล/การสำเร็จการศึกษา
- ช่องทางการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ
- อาชีพที่เลือกทำได้เมื่อจบการศึกษา
- กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของสถาบัน
- ทุนการศึกษา
- ค่าใช้จ่ายในการศึกษา
- สารนิเทศด้านอาชีพ แบ่งเป็นเรื่องย่อย 7 เรื่องคือ
 - ลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติในการประกอบอาชีพนั้น
 - รายชื่อหน่วยงาน/องค์กรที่มีตำแหน่งตรงกับอาชีพนั้น
 - คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ
 - รายได้ต่อเดือน/รายได้พิเศษ เช่น โบนัส
 - สวัสดิการที่ได้รับ เช่น ค่ารักษาพยาบาล

- ความก้าวหน้าในอาชีพ เช่นทุนการศึกษาต่อ
- แนวโน้มตลาดแรงงานในปัจจุบันและอนาคต
- สารนิเทศด้านสังคม แบ่งเป็นเรื่องย่อย 5 เรื่องคือ
 - ความสามารถของตนเพื่อประกอบอาชีพนั้นจากแบบทดสอบความสามารถ
 - ความสนใจในอาชีพจากแบบวัดความสนใจในอาชีพนั้น
 - ความถนัดตามธรรมชาติจากแบบวัดความถนัดในการประกอบอาชีพ
 - บุคลิกภาพของตนจากแบบทดสอบบุคลิกภาพ
 - สุขภาพของตนเองและลักษณะของร่างกายเพื่อประกอบอาชีพนั้น

โดยในการสอบถามได้ถามว่าผู้ตอบแสวงหาสารนิเทศดังกล่าวในระดับใด คือ น้อย ปานกลาง มาก หรือไม่ค้นหา

3. แหล่งสารนิเทศ ประกอบด้วยคำถามรวม 6 ข้อ (ข้อ9 ข้อ11-ข้อ15) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- แหล่งที่แสวงหาสารนิเทศเพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกคณะ มีรายละเอียดทั้งหมด 21 แหล่งคือ

- แหล่งบุคคล
 - พ่อ แม่ ผู้ปกครอง
 - ญาติ พี่ น้อง
 - เพื่อนร่วมชั้น/เพื่อนสนิท
 - รุ่นพี่
 - อาจารย์แนะแนว
 - อาจารย์ที่ปรึกษา/อาจารย์ผู้สอน
 - อาจารย์บรรณารักษ์
 - นักวิชาการ/วิทยากร
 - บุคคลอาชีพต่าง ๆ เช่น แพทย์ วิศวกร
 - ตนเอง
- แหล่งสถาบัน
 - ฝ่ายแนะแนวในโรงเรียน

- ห้องสมุดโรงเรียน
- ห้องสมุดมหาวิทยาลัย
- สถาบันกวศึกษา
- แหล่งสื่อมวลชน
 - หนังสือพิมพ์รายวัน/รายสัปดาห์
 - รายการวิทยุ เช่นรายการตอบปัญหา
 - รายการด้านการศึกษาทางโทรทัศน์
 - นิทรรศการแนะแนวการศึกษา จัดโดยสถาบันอุดมศึกษา
 - โบสเตอร์ประชาสัมพันธ์การศึกษาจัดทำโดยสถาบันอุดมศึกษา
 - การบรรยาย/อภิปรายเพื่อแนะแนวการศึกษาต่อจัดโดยโรงเรียน
 - การจัดแนะแนวการศึกษาต่อ โดยรุ่นพี่

โดยสอบถามว่ามีกระแสทางสารสนเทศจากแหล่งดังกล่าวข้างต้น ในระดับใดคือ น้อยปานกลาง มาก หรือไม่ใช้

- สอบถามถึงแหล่งที่ให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกคณะมากที่สุด โดยให้ระบุเพียงแหล่งเดียว ตลอดจนวัดความชอบและระดับความพอใจเกี่ยวกับสารสนเทศ ที่ได้รับจากแหล่งนั้น
- สาเหตุที่เลือกใช้แหล่งสารสนเทศที่ระบุแหล่งเดียวข้างต้น ตลอดจนการแนะนำให้ผู้อื่นค้นหาสารสนเทศจากแหล่งดังกล่าว

4. รูปแบบสารสนเทศ ประกอบด้วยคำถาม 1 ข้อ (ข้อ 10) ในกรณีที่ค้นหาสารสนเทศจากแหล่งสถาบัน ได้สอบถามถึงการใช้สื่อที่นำเสนอสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ 14 ลักษณะ คือ

- วัสดุตีพิมพ์
 - หนังสือของสถาบันอุดมศึกษา เช่นคู่มือแนะนำคณะ/มหาวิทยาลัย
 - เอกสารแนะแนวการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา
 - หนังสือชีวประวัติ
 - หนังสือนวนิยายอาชีพ/เรื่องสั้น
 - แผ่นพับ/แผ่นปลิว

- นิตยสาร/วารสาร
- พจนานุกรมอาชีพ
- จุลสาร
- หนังสือพิมพ์
- วัสดุแม่พิมพ์
 - เทปบันทึกเสียง
 - เทปบันทึกภาพ (วีดีโอ)
 - ภาพยนตร์
 - สไลด์อาชีพ
 - โปรแกรมประชาสัมพันธ์การศึกษา

โดยวัดระดับการใช้ 3 ระดับคือ น้อย ปานกลาง มาก

5. ปัญหาและการแก้ปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศ ประกอบด้วยคำถาม 3 ข้อ (ข้อ 16-18) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- ปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกคณะ โดยจำแนกเป็น ปัญหาเกี่ยวกับแหล่งสารนิเทศ และปัญหาที่เกิดจากตัวผู้ให้บริการ ดังนี้

- แหล่งสารนิเทศ
 - แหล่งข้อมูลที่ต้องการอยู่ไกล
 - ไม่มีข้อมูลที่ตรงกับความต้องการ
 - ข้อมูลมีน้อย ไม่เพียงพอแก่ความต้องการ
 - ข้อมูลที่ได้ในเรื่องเดียวกัน ไม่ตรงกัน
 - ผู้ให้คำปรึกษา มีเวลาบริการน้อย
 - ผู้ให้คำปรึกษามีน้อย ไม่เพียงพอแก่ความต้องการ
- ผู้ให้บริการ
 - มีเวลาในการค้นหาข้อมูลน้อย
 - ไม่ทราบว่า จะค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้จากใคร/ที่ไหน
 - ไม่ทราบวิธีการค้นหาข้อมูล
 - ไม่กล้าเข้าพบผู้ที่ต้องการปรึกษา

โดยวัดเป็นระดับ น้อย ปานกลาง และ มาก

นอกจากนี้ได้สอบถามปัญหาที่สำคัญที่สุดโดยให้ผู้ตอบระบุเพียงหนึ่งเรื่อง และการหาทางแก้ปัญหาดังกล่าว

แบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสามแสนวิทยาลัย จำนวน 30 คน ผลที่ได้นำมาปรับปรุงแก้ไขดังนี้

1. เปลี่ยนคำถามข้อ 8 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด เป็นคำถามซึ่งมีตัวเลือก
2. เพิ่มข้อมูลอ้างอิงในคำถามเพื่อความชัดเจนยิ่งขึ้นในข้อ 8 และข้อ 11 โดยการระบุประเภทของสารนิเทศ และหมายเลขข้อที่อ้างอิง

หลังจากนั้นได้นำไปทดสอบกับนักเรียนเป็นครั้งที่ 2 จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ และซักถามตามคำถามในแบบสอบถาม ปรากฏว่าไม่พบปัญหา เช่น การทดสอบครั้งแรก จึงนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูล (รายละเอียดของแบบสอบถามปรากฏในภาคผนวก)

การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2536 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2536 รวมระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 6 สัปดาห์ โดยได้ส่งแบบสอบถามด้วยตัวเอง พร้อมทั้งได้รับความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมจากอาจารย์แนะแนวของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมทางสถิติด้านสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for the Social Science) โดยใช้วิธีการทางสถิติดังนี้

- 1 การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบ
- 2 การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแสวงหาสารนิเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกคณะในสถาบันระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดค่าเฉลี่ยดังนี้

สเกล 3 ระดับ (มาก ปานกลาง น้อย)

ค่าเฉลี่ย	2.50 - 3.00	อยู่ในระดับ	มาก
ค่าเฉลี่ย	1.50 - 2.49	อยู่ในระดับ	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.49	อยู่ในระดับ	น้อย

สเกล 4 ระดับ (เฉพาะเรื่องความพึงพอใจต่อสารนิเทศ)

ระดับ	3.01 - 4.00	พอใจมาก
ระดับ	2.01 - 3.00	พอใจ
ระดับ	1.01 - 2.00	ไม่ค่อยพอใจ
ระดับ	0.01 - 1.00	พอใจน้อยมาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำเสนอในบทที่ 4

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย